

איסור שיחה בין תפלה לתפלה

ויספו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו
(כלבבו: (דברים כ, ח)

חזרה מעורכי המלחמה

איתא במשנה (סוטה מד, א) ויספו השוטרים לדבר אל העם וגו' ר' עקיבא אומר הירא ורך הלבב כמשמעו,
שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה, רבי יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב זהו
המתיירא מן העבירות שבידו, לפיכך תלתה לו התורה את כל אלו שיחזור בגללן, רבי יוסי אומר אלמנה
לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין הרי הוא הירא
ורך הלבב. ובגמ' (שם מד, ב) מאי איכא בין רבי יוסי לר"י הגלילי, איכא בינייהו עבירה דרבנן. ובהמשך
הגמ' מוקי הא דתניא שח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה, כר"י הגלילי.

איזה עבירה יש בסח בין תש"י לתש"ר

ופרש"י ד"ה עבירה היא בידו - אם לא חזר וברך, דהכי אמרי' במנחות (לו, ב) סח מברך שתים לא סח
מברך אחת. ולדבריו ה"ה כל היכא שמברך ברכה אחת על שני דברים, אם סח ביניהם ולא חזר ומברך
"עבירה היא בידו".

אבל יעוין בתוספות (שם) שמכאן מדקדקים כשאדם שוחט עופות או בהמות הרבה וסח בין עוף לעוף
שחוזר ומברך, ומ"מ עבירה היא בידו, כדאמרינן הכא שחוזר עליהם מעורכי המלחמה. מבואר בתוס'
שאפילו אם חוזר ומברך "עבירה היא בידו", אבל צ"ע מה העבירה, ואין לומר שהעבירה היא בזה שגורם
ברכה שאינה צריכה, שהרי בהמשך דבריו כתב דשמא שאני תפילין שמצוה אחת הן אבל התם שאם ירצה
ישחוט ואם ירצה לא ישחוט, ואם העבירה היא בזה שגורם ברכה שאינה צריכה לא שייך לחלק. ועוד
שאח"כ כתב שמסתברא (שאפילו אם נחלק בין תפילין לשחיטה) כיון דיכול לפטור בברכה אחת אין לו
לדבר כדי שיהא זקוק לברכה שניה, כדמוכח בפרק בא לו (יומא ע, א) דתנן נוטל ספר תורה וקורא באחרי
מות ואך בעשור ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה, ופריך בגמרא ונייתי ספר תורה וניקרי ביה,
ומשני ר' שמעון בן לקיש משום ברכה שאינה צריכה, אלמא כיון דיכול לפטור עצמו מברכה שניה קרי לה
ברכה שאינה צריכה. הרי לן שאפילו לאחר שחילק בין תפילין לשחיטה, ואין "עבירה בידו" בסח בין עוף
לעוף, עדיין כתב שאין לדבר משום ברכה שאינה צריכה. וצריך לומר שעצם זה שסח באמצע המצוה
אסור, ואולי משום שמישה דעת מן המצוה, ויש בזה בזוי במצוה, ובזה יש חילוק בין תפילין לשחיטה,
ועדיין צ"ע.

וכתב הבעל המאור (ראש השנה יב, א בדפי הרי"ף) שטעם האיסור הוא משום דכתיב בהו בתפילין של יד
ושל ראש והיו לאות על ירך ולזכרון בין עיניך, צריך זכירה שתהא תכף תפלה של ראש לתפלה של יד,
כדי שתהא הויה אחת לשתיהן, ואם הסיח דעתו והפליג בדברים ביניהם עבירה היא בידו, לפיכך חוזר
ומברך ברכה של תפלה של יד וממשמש בתפלה של יד ומחזק את הקשר, ועוד מברך ברכה שניה על של
ראש ותוכף שתי מצות זו לזו. לפי דבריו כשה בין תש"י לתש"ר צריך למשמש בתש"י דבלא"ה חסר
לו בחיוב ה"תכף" שבין תש"י לתש"ר. ויהיה נ"מ בין טעמו של רש"י לטעמו של בעה"מ, היכא שאינו
מברך על התפילין, כגון בתפילין של ר"ת או בחוה"מ שאפילו אלו שמניחים תפילין אינם מברכים, שלפי
רש"י מותר לדבר אבל לפי בעה"מ אסור. ועי' לקמן מה שנפסק בזה להלכה.

הפסק לדבר מצוה

כתב הרא"ש (הלכות קטנות הלכות תפילין סימן טו) שה"ט שחוזר מעורכי המלחמה בסח בין תפלה
לתפלה שעל שם קיום מצות תפילין שתקנו יתקיים באנשי המלחמה וטרף זרוע אף קדקוד. ואף ליהא
שמיה רבה ולקדושה ולענות אמן אין להפסיק. ובהל' תפילין עתיקתא כתב סח בין תפילין של יד לתפילין
של ראש אם סח שיחת חולין חוזר עליה מעורכי המלחמה, ואם בקדושה ויהא שמיה רבה סח אין חוזר
עליה מעורכי המלחמה, אלא חוזר ומברך על של ראש שתים מפני שכל תפילין טעונות שתי ברכות, ואם
ברכן כאחת עולות זו לזו, ואם הפסיקו בקדושה בטלה הראשונה וצריך לברך ב' על של ראש. מבואר

בדבריו שמצד האיסור של הסח בין תפלה לתפלה אין בעיא בדיבור של מצוה, ורק משום ברכה שאינה צריכה הוא דאסור. ויש להסתפק לפי טעם בעה"מ האם זה נכון, ומסתבר שלדבריו אין הבדל בין שיחת חולין לדיבור של מצוה, שסוכ"ס אין כאן הויה אחת, ולהרא"ש צ"ל שס"ל שהבעיא היא בזה שמפסיק ומסיח דעת מהמצוה והוי זלוול במצוה, (כנ"ל בתוס') ולכן בדיבור של מצוה אין בעיא.

כמה ברכות מברכים על תפילין

נחלקו הראשונים כמה ברכות יש לברך על תפילין, שיטת רש"י שאם לא סח אינו מברך אלא ברכת להניח תפילין ופותר בין של יד ובין של ראש, ואם סח אז חוזר ומברך ברכת "להניח", וגם "על מצות" על תפילין של ראש, (לפי הבנת הרא"ש, אבל עי' בהגהת הגרע"א (על מ"א ס"ק טו) שהבין בדעת רש"י שאם סח אינו מברך אלא על מצות) שהדיבור הוי הפסק בין תש"י לתש"ר. הרא"ש (הלכות קטנות הלכות תפילין סי' י"ד) מביא פרש"י, וכתב שר"ת חולק ופירש לא סח מברך אחת על ש"ר על מצות תפילין, סח מברך שתים על של ראש שצריך לחזור ולברך להניח. ולדבריו אפילו לא סח מברך "על מצות" על תש"ר. וכ' הרא"ש שכן מסתבר, דאי נתקן ברכה על מצות של ראש כשהוא מניח בלא של יד, למה לא יברך נמי אותה ברכה כשהוא מניחה עם של יד. וא"ת ברכת להניח שבירך על של יד פותר של ראש, א"כ יברך נמי להניח כשהוא מניח של ראש לבדו ולמה תיקנו ברכה אחרת. אלא מסתבר שעיקר תיקון הברכות כך היתה, בתחילת הנחתם תיקנו לברך להניח, וקאי נמי על של ראש, וכשמניח של ראש מברך נמי על מצות שזו היא גמר המצוה. [ובתוספות (ברכות ס, ב) כ"כ בשם ר"ת וז"ל דעל של ראש שהיא גמר מצוה ועיקר דיש בה ד' בתים ושי"ן, מברך על מצות. ובספר תוס' רי"ח מוסיף דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם השם נקרא עליך, ודרשו חז"ל אלה תפילין של ראש]. הילכך אם סח והסיח דעתו צריך לחזור ולברך גם להניח, וכן אם מניח תפילין של ראש לבדו יברך שתים. ומסיק הרא"ש שהיה מברך ברכה אחת בילדותו, כי כן שמע מאחיו שאמר משום ה"ר שמואל מאיברא דכיון דפליגי ביה רבוותא טוב יותר שלא יברך, דברכות אין מעכבות, ממה שיברך ברכה לבטלה, עד שלמד מנחות, ולפום ריהטא דגמרא משמע שיש לברך שתי ברכות, וכן היה נוהג מהר"ם מרוטנבורג.

להלכה

להלכה נחלקו בזה המחבר ורמ"א, המחבר כתב (או"ח כה, ה) וז"ל ויניח של יד תחלה, ויברך להניח תפילין, ואח"כ יניח של ראש ולא יברך כ"א ברכה אחת לשניהם. וכ' הרמ"א שי"א לברך על של ראש על מצות תפילין, אפילו לא הפסיק בינתיים, ופשט המנהג בבני אשכנז שמברכין שתי ברכות. אבל הוסיף שטוב לומר תמיד אחר הברכה השניה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וכתב המשנה ברורה (שם ס"ק כא) שהטעם הוא משום חשש ספק ברכה לבטלה, ולא שהוא ספק גמור, דא"כ איך יברך מספק ברכה לבטלה ויסמוך על שיאמר בשכמל"ו, אלא דאנן בני אשכנז סבירא לן להלכה כדעת ר"ת, רק לרווחא דמילתא להוציא עצמינו מידי כל פקפוק נוהגין לומר בשכמל"ו. ויזהר מאוד שלא לומר ברוך שם רק אחר שיהדק הש"ר על ראשו כראוי, דאל"כ יהיה הפסק בין הברכה להנחה ויהיה ברכה זו לבטלה בודאי, וצריך לחזור, ולברך והעולם נכשלין בזה.

היכא שאינו מניח אלא תש"י

הזכרנו דברי הרא"ש שאם מניח רק תש"ר שמברך שני ברכות, ומבואר בדבריו שאם אינו מניח אלא תש"י שמברך רק ברכת להניח, והטעם שברכת על מצות לא תקנו אלא על גמר המצוה שהיא התש"ר. ולכן יש לתמוה על דברי הטור (אורח חיים סימן כה) שכתב וז"ל וראיתי לא"א ז"ל שמיד אחר שקשר של יד על הזרוע היה מניח של ראש קודם שהיה כורך הרצועה סביב זרועו, שהיה אומר כיון שברכה שניה חוזרת גם על של יד, ומטעם זה אין להפסיק ביניהם, יש למעט ההפסק בכל מה שיוכל והכריכה סביב הזרוע אינה מן המצוה, הילכך טוב לאחר אותה עד לאחר שיניח ש"ר. מבואר בדבריו שברכת "על מצות" הולך גם על תש"י, ולדבריו מי שאינו מניח אלא תש"י צריך לברך ב' ברכות. וצ"ע מהרא"ש שהזכרנו יותר יש לתמוה ממה שכתב הטור עצמו (או"ח סימן כו) שאם אין לו אלא אחת בין של ראש בין של יד מניחה ומברך עליה, שכל א' מצוה בפ"ע היא, ומברך על של יד כשהיא לבדה אחד ועל של ראש כשהיא לבדה שתים. שוב ראיתי בבית יוסף (או"ח סימן כה) שכן כתב הרא"ש בתשובה (כלל ג סי' ב) ונתן טעם מפני שברכת תפלה של יד שייכא גם על התפלה של ראש, וכריכת הרצועה סביב הזרוע אינה ממצות הנחת תפילין. ורבינו שכתב שהטעם מפני שברכה שניה חוזרת גם על של יד נראה דהיינו לומר דכיון

דברכת על מצות היא על גמר המצוה, וכמו שכתבתי לעיל בשם הרא"ש, א"כ קיימא גם על של יד. ומכל מקום איני יודע למה שינה דברי הרא"ש.

ועי' בספר התרומה (הלכות תפילין סימן ריג) שאדם שאין לו רק תפילין אחד או של יד גרידא או של ראש לחודיה, יניחם ויברך עליהם שתי ברכות להניח ועל מצות דאינן מעכבות זו את זו. וכבר תמה עליו הב"י (אורח חיים סימן כו) שהוא פסק כר"ת שסח מברך שנים על תש"ר, וכתב דאפשר שטעמם משום דסברי שברכת להניח היא ברכת תחלת עשיית המצוה וברכת על מצות היא ברכת סוף עשיית המצוה, ומהאי טעמא כשאינו מניח אלא של ראש או כשסח בין תפלה לתפלה מברך שתיים על של ראש, והילכך כשאינו מניח אלא של יד נמי צריך לברך עליה שתיים, דכל שאינו מניח אלא תפלה אחת הנחתה היא תחילת המצוה וסופה. וזה דלא כמו שמשמע בתוס' שיש ענין מיוחד בתש"ר שיש עליו נשי"ן, ודו"ק.

מי שבירך על תש"י על מצות או להניח על תש"ר

יהיה נ"מ בכל הנ"ל לענין מי שבטעות בירך על תש"י על מצות, או הניח בטעות תש"ר לפני תש"י ובירך עליו להניח, שאם נאמר שברכת על מצות הולך גם על תש"י אז שבמקרה הראשון יברך על התש"ר להניח ושפיר דמי שאע"פ שבירך על מצות על תש"י יצא. ובמקרה השני יכול אח"כ לברך על מצות על הנחת התש"י. אבל אם נאמר שברכת על מצות אינו אלא על תש"ר חייב לחזור ולברך. ועי' בפרמ"ג (א"א ס"ק י"א) שדעתו נוטה להקל, משום שהטור כתב שברכת על מצות הולך גם על תש"י.

אבל יש לדון מטעם אחר, שאפילו אם לא תקנו ברכת "על מצות" על תש"י אולי יצא בזה שבירך על מצות תפילין, שהיא דאמרינן כל המשנה במטבע שטבעו חכמים בברכות אינו יוצא, היינו היכא ששינה מברכה קצרה לברכה ארוכה או להיפך, ששינה עצם מטבע הברכה אבל אם שינה את הלשון בלבד שפיר דמי. עי' במשנה ברורה (סימן סח, א) וז"ל זה שאמרו (בברכות י"א) מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר אינו רשאי להאריך, לא אמרו אלא בברכות ארוכות שפותחות בברוך וחותרות בברוך, אינו רשאי לקצר שלא לפתוח או שלא לחתום, וכן להיפך קצרות אין רשאי להאריך, דעי"ז משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות, אבל שאר נוסח הברכה לא נתנו בו חכמים שיעור שיאמר כך וכך מלות דוקא, דא"כ היה להם לתקן נוסח כל ברכה במלות מנויות, ולהשמיענו כל ברכה וברכה בנוסחתה וזה לא מצינו.

פתח או חולם

הט"ז (שם ס"ק ו) מביא תשובה מאחיו הר"י הלוי שדן באריכות האם לברך על מצות או על מצוות, ודן האם תש"י ותש"ר הם מצוה אחת או שני מצוות, וכתב דודאי תרי מצוות נינהו אפילו בלא סח, דעל תש"י נאמר ציווי בעצמו ולתש"ר נאמר ציווי לעצמה, וגם בגופן של תפילין הן מחולקים זו בבית א' וזו בד' בתים, אלא מפני שהיה ראוי לברך על כל א' מהן ב' ברכות, ומטעם שיתבאר בסמוך, ציוו חז"ל לתוכפן זו לזו ולברך על שתיהן שתי הברכות כדי שתעלה ברכת להניח על ש"י וגם על ש"ר וכן ברכת על מצות תעלה על שתיהן. ומביא ראיה ממדרש תנחומא (ס"פ בא) וז"ל מצוה להניח ש"י תחלה ומברך להניח, וחוזר ונותן ש"ר ומברך על מצות, ואם סח וכו', ואם ביהא שמיה רבה מברך או בקדושה פסק בין התפילין, מעורכי המלחמה אינו חוזר אלא חוזר ומברך על ש"ר, מפני שכל תפלה טעונה ב' ברכות, אם ברכין בא' עולות לזו ולזו ואם הפסיקן בטלה ברכה ראשונה וחוזר ומברך שתיהם. והטעם לזה שאמרו שראוי לברך על כל א' מהם ב' ברכות הוא מפני שיש בכל א' מהן ב' ענינים, א' הוא הגוף המצוה שהוא לזכרון להאמין מציאות הש"י ויחודו ויציאת מצרים ושכר ועונש, ואף אם היה אוחזם בידו היה אפשר לקיים מצוה זו, וע"ז נתקנה ברכות על מצות תפילין, והשני הוא הנחת וקשירת תפילין במקומה המיוחד לה, כדכתיב וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך, וע"ז נתקנה ברכה להניח תפילין, ולכן ציוו לתוכפם כדי שתעלה כל ברכה על שתיהן. ולכן מסיק שיברך על מצוות בחול"ם ולא עלמצות בפת"ח.

אבל המשנה ברורה (ס"ק כ) כתב לברך בפת"ח תחת הוא"ו שהוא לשון יחיד, ולא יאמר בחול"ם שהוא לשון רבים, שהרי לא ניתקנה ברכה זו כ"א לתש"ר בלבד, כמו שיתבאר בסימן כ"ו [כן הכריעו רוב האחרונים דלא כט"ז].

תפילין בחוה"מ ותפילין של ר"ת

כתב המשנ"ב (שם ס"ק כח) שאפילו לאותן המניחין תפילין בחוה"מ בלי ברכה, או המניחין תפילין דר"ת אחר שחלץ תפילין דרש"י, או שחלץ תפילין ע"מ להחזירן דהרמ"א (סי"ב) פסק דא"צ לחזור ולברך

כשמניחן אח"כ, אפ"ה עבירה היא להסיח ביניהן, דלכתחילה בעינן שיהיו סמוכין ותכופין זה לזה, דכתיב והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך שיהא הוייה אחת לשתייהן.

שיעור ההפסק

בביאור הלכה (ד"ה ואם הפסיק) כתב ששיעור ההפסק דע"י דיבור הוא אפילו ע"י תיבה אחת, ומביא ראייה ממה שכתב הרא"ש דאם ענה אמן בינתיים על איזו ברכה ששמע שצריך לחזור ולברך. ועיין בח"א בכלל ה' שמסתפק על הפסק תיבה אחת או ב' בין הברכה לעשיית אותו דבר אם הוי הפסק, ותימא שלא שם לבו לדברי הרא"ש אלו.

ע"ש שמביא בשם הלק"ט מי שהניח תפילין של יד וכרך ג' כריכות העליונות ולא בירך וסח בינתיים מברך שתיים, כיון דברכות אינן מעכבות מיקרי שפיר סח בין תפלה לתפלה ומברך שתיים. והשיג ע"ז הארה"ח דהא אם לבש ט"ק ולא בירך ואח"כ לבש הט"ג יכול לברך ברכה אחת על שניהם כמ"ש בשו"ע [סימן ח' סעיף י'] וה"ה בזה חוזר ברכת להניח גם אש"י הקודמת וא"צ לברך רק ברכה אחת להמחבר.

הכנסת היד לשרוול קודם הנחת תש"ר

לאור כל הנ"ל רע עלי המעשה אשר הרבה עושים, שעוד לפני הנחת תש"ר מכניסים את היד לתוך השרוול של החליפה, ואע"פ שבוודאי אין לו לחזור ולברך, אבל יש לו למעט בהפסק ככל האפשר. והרי כתב המשנה ברורה (ס"ק כ"ט) שלכתחילה אסור אפילו להפסיק בשתיקה אם שוהא הרבה שלא לצורך, ואפילו לרמז בעיניו ולקרוע באצבעותיו בין התש"י ובין התש"ר ג"כ יש ליהדר לכתחילה.

כריכת הרצועה לפני תש"ר

וגדולה מזו מצאנו שנחלקו הפוסקים האם מותר לכרוך הרצועה סביב לזרועו לפני שהניח תש"ר. דכתב המחבר (שם סעיף יא) שאחר שקשר של יד על הזרוע, יניח של ראש קודם שיכרוך הרצועה סביב הזרוע. ובמשנה ברורה (ס"ק לח) כתב שהטעם הוא כיון שברכת להניח חוזרת גם על של ראש ע"כ ימעט ההפסק בכל מה שיוכל, והכריכה סביב הזרוע אינה מעיקר הדין, ע"כ טוב לאחר אותה עד שיניח של ראש. וצ"ע למה כתב רק משום הברכה ולא משום האיסור להפסיק בין תש"י לתש"ר, דאם אינו מעכב הוי כמו רמיזה בעיניו, אלא מאי שאע"פ שאינו מעכב אבל סוכ"ס הוי מעניני תפילין, אבל א"כ למה הוי הפסק בין הברכה לתפילין. וכתב בשערי תשובה (ס"ק יב) שאם אחר שבירך שמע קדיש או קדושה, ואם לא יכרוך יהיה לו פנאי להניח של ראש ולענות דיש לעשות כן.

אבל מביאים האחרונים שהאר"י ז"ל היה נוהג לכרוך השבעה כריכות סביב זרועו תחלה, אבל לא הג' כריכות שעל האצבע, מפני שהוא סובר כיון דלכתחילה גם הכריכות הוא מצוה לפיכך אין זה הפסק. וכ' בשערי תשובה שכ"כ הרדב"ז (ח"ג סי' תרכ"ג) וכ' בבר"י שכן המנהג בכל מקום. אבל המעיין ברדב"ז יראה שכתב כן מטעם אחר, השואל תמה על מנהג הרדב"ז לכרוך רצועה של יד על הזרוע קודם תפלה של ראש, כי הרא"ש כתב הפך, ונתן טעם כי ברכת להניח תפילין שייכא גם על תפילין של ראש וכריכה סביב הזרוע אינה ממצות הנחת תפילין, הרדב"ז השיב שאפשר שהרא"ש היה קושר התפילה של יד באופן שהיא עומדת בלא כריכת הרצועה על הזרוע, אבל אנחנו אין אנו קושרים כן ואם לא תכרוך הרצועה על הזרוע מיד יוצאת התפלה ממקומה ונמצאת הכריכה צורך ההנחה, דאם לא תעמוד במקומה נמצא מניח של ראש תחלה, ולפיכך כורכין שלשה או ארבעה כריכות סביב הזרוע כדי שתעמוד. עוד כתב טעם על פי קבלה, כי כריכת הרצועות סביב זרוע השמאלי הוא מתכשיטי ותקוני תפלה של יד, כמקשט כלה לקראת חתן ודעהו. ולדבריו אינן צריך לכרוך כל שבע הכריכות, ודי בג' או ד'. וכמדומני ששמעתי פעם שהגרמ"פ זצ"ל היה נוהג לכרוך הרצועה על ידו כב' כריכות ומיד לכרוך על היד.

נשיקת תש"ר

בשו"ת אגר"מ (או"ח ד, י) דן האם לנשק התפילין כשמניחן, ומביא שחכם אחד הביא ראייה מכריכת רצועת תפילין של יד שלא הוי הפסק בין תש"י לתש"ר, א"כ גם הנשיקה הואיל ומצוה שוב לא הוי הפסק בין תש"י לתש"ר. וכתב עליו הגרמ"פ שמהכריכות ראייה להיפוך, דהא כתב הטור בשם הרא"ש דינייה של ראש קודם שיכרוך סביב זרועו מטעם שהכריכה אינה מן המצוה, וכן פסק בשו"ע, ואף המג"א שכתב שהאר"י כרך קודם שהניח של ראש משום שסובר דהכריכה מצוה היא, פירש במחצית השקל דלהרא"ש אינה ממצות הנחת תפילין, והאר"י סובר דהכריכה היא ממצות הנחת תפילין, וא"כ נשיקה שודאי אינה ממצות הנחת תפילין לכו"ע אפשר הוא הפסק, אך מסיק שאינה הפסק כיון שאין בזה ענין שיהיו כלל.

הפסק בין תקיעות דמעומד לתקיעות דמיושב

כתב הרי"ף (ראש השנה יא, א בדפי הרי"ף) ששאלו מקמי ריש מתיבתא המברך יום ר"ה על תקיעת שופר בטר ס"ת והשיח, צריך לברך על התקיעות של סדר ברכות או לא, ואהדר להו הכין קא חזו רבנן שגוערין בזה ששח עד שלא יתקע על סדר ברכות, אבל לחזור ולברך אינו חוזר, ולא דמיא הא לתפילין דאמר רב חסדא שח בין תפילה לתפלה חוזר ומברך, דהנך שתי מצות נינהו דתנן תפילה של יד אינה מעכבת של ראש ושל ראש אינה מעכבת של יד. ולא עוד אלא דלא הדר ומברך ההיא ברכה קמייתא אלא ברכה אחרייתא קא מברך, ומקשינן שח אין לא שח לא והא שלה רב חייא בר הינא משמיה דר' יוחנן על תפילה של יד אומר להניח תפילין ועל של ראש אומר על מצות תפילין, ופרקינן אביי ורבא דאמרי תרוייהו לא שח מברך אחת ואם שח מברך שתיים. ואעפ"כ קשה להשיח דתניא שח בין תפילה לתפלה עבירה היא בידו וחוזרין עליה מעורכי המלחמה, וכ"ש כי האי ששח בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד, אלא שאינו חוזר ומברך שמצוה אחת היא. צא וראה שהרי ההלל שמברכין קודם לקריאתו ואף על פי כן בין פרק לפרק פוסק ולא הוצרך לחזור ולברך.

הרא"ש (ראש השנה פרק ד') הביא כל דברי הרי"ף, וכ' שהר"י גיאות ז"ל מוסיף שגם הקהל צריכין ליזהר שלא להסיח, שאין זה מברך לתקוע אלא לשמוע בקול שופר. וראבי"ה כתב אע"פ שהגאון לא הזכיר אלא בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד, הוא הדין סח בין התקיעות שמיושב שאינו חוזר ומברך.

ברכה על התקיעות או על התפילה

שיטת בעה"מ שברכת התפילה של מלכיות זכרונות ושופרות הן הן הברכות של תקיעת שופר, ולכן כתב על דברי הרי"ף וז"ל ולפי מה שפירשנו אנו שאין משרש ההלכה ברכת שופר, אלא ברכות של תפלה, אין אנו זקוקין בזה לגערה ולנזיפה.

עוד כתב שהיה דתפילין אין לה שום ענין בכאן, ואין לנו כיוצא בה בכל הברכות ובכל המצות, דטעם אמרו סח בין תפלה לתפלה עבירה היא בידו, אע"פ ששתי מצות הן, כיון דכתיב בהו בתפילין של יד ושל ראש והיו לאות על ירך ולזכרון בין עיניך, צריך זכירה שתהא תכף תפלה של ראש לתפלה של יד כדי שתהא הויה אחת לשתייהן. וכתב בעה"מ שכך פירשו הגאונים הראשונים, וכך נמצא בשאלות דרב אחאי גאון ובהלכות רבי שמעון קיירא, אבל הרי"ף ז"ל לא היה סובר כן, כמו שנראה מדבריו כאן, וממה שכתב בהלכות תפילין, ולכן כתב בהלכות תפילין ואשכחנא בהא מלתא בהלכות גדולות טעותא. והרבה מחכמי דורינו הכריעו כדברי ר' שמעון בעל ההלכות וכן נהגו עד היום כל חכמי צרפת.